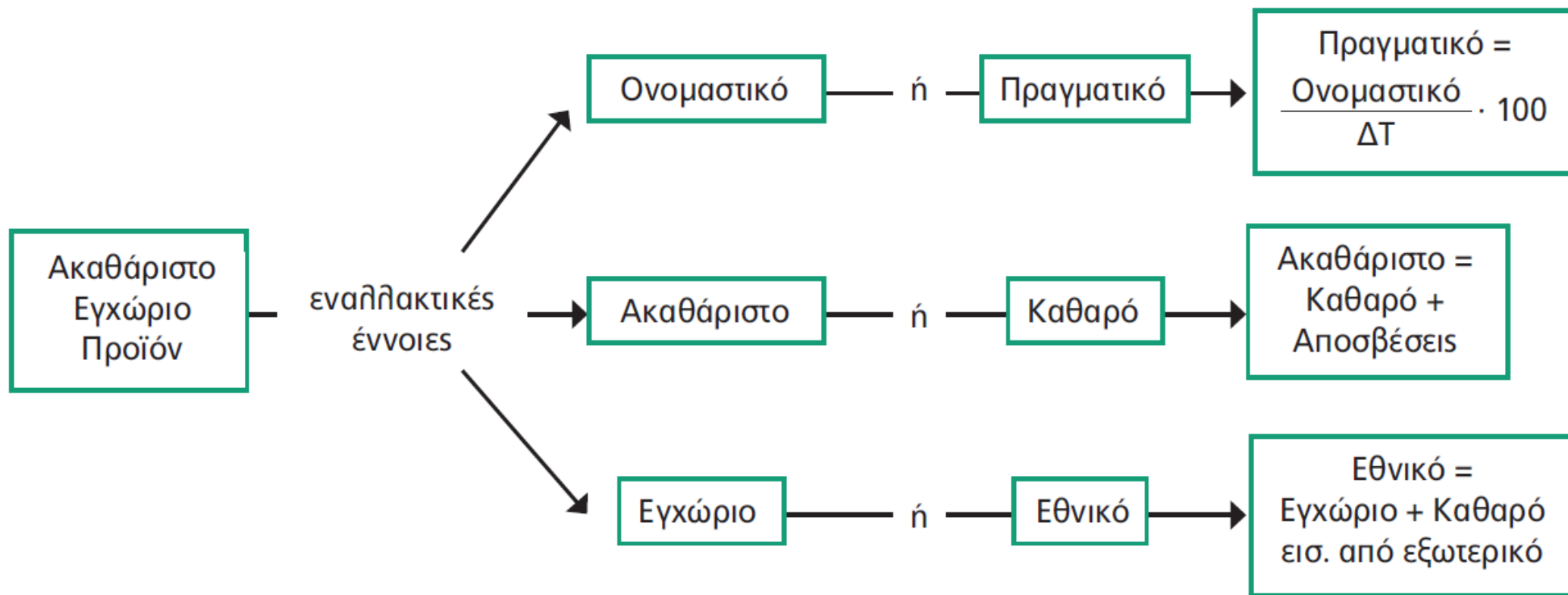

Ακαθάριστο
Εγχώριο
Προϊόν

■ *Na περιγράψετε την έννοια του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ)*

Η ποσότητα των προϊόντων που παράγουν οι συντελεστές παραγωγής είναι ένα καλό οικονομικό μέτρο του **βιοτικού επιπέδου** μιας χώρας. Τα προϊόντα που παράγονται σε μια οικονομία είναι ποικίλα και μετριοούνται σε διαφορετικές μονάδες. Είναι όμως δύσκολο να αθροίσουμε αγαθά όπως τα τρόφιμα, τα ρούχα, οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές, οι υπηρεσίες υγείας και εκπαίδευσης κλπ. Για να μπορέσουμε να υπολογίσουμε το σύνολο των αγαθών και των υπηρεσιών που παράγει μια οικονομία και να το συγκρίνουμε από περίοδο σε περίοδο, εκφράζουμε τα αγαθά σε μια **κοινή μονάδα μέτρησης, το χρήμα**. Αν πολλαπλασιάσουμε την τιμή κάθε αγαθού με την ποσότητά του ($P \cdot Q$), τότε έχουμε την αξία του σε χρηματικές μονάδες. Το άθροισμα της αξίας όλων των επιμέρους αγαθών δίνει την συνολική αξία για την οικονομία. Προκύπτει έτσι το **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)**, το οποίο είναι η συνολική αξία όλων των τελικών αγαθών και υπηρεσιών που παράγονται σε μια οικονομία σε ένα έτος. Αν η οικονομία παράγει τα αγαθά Α, Β, Γ κτλ., τότε ισχύει ότι:

$$\text{ΑΕΠ} = P_A \cdot Q_A + P_B \cdot Q_B + P_\Gamma \cdot Q_\Gamma + \dots$$

Ακαθάριστο vs Καθαρό

■ Ποια η διάκριση μεταξύ της έννοιας Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και Καθαρό Εγχώριο Προϊόν;

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν είναι ένας δείκτης που μετρά όλα τα καταναλωτικά και κεφαλαιουχικά προϊόντα που παράγονται σε μια οικονομία σε ένα έτος. Όταν το μέγεθος χαρακτηρίζεται **ακαθάριστο**, περιλαμβάνει την αξία των νέων κεφαλαιουχικών προϊόντων, τόσο αυτών που αυξάνουν την παραγωγική δυναμικότητα της οικονομίας όσο και την αξία των αγαθών αυτών που αντικαθιστούν τα φθαρμένα κεφαλαιουχικά αγαθά (**απόσβεση**). Αν το μέγεθος αποτελούνταν μόνο από την αξία των κεφαλαιουχικών αγαθών που αυξάνουν την παραγωγική δυναμικότητα της οικονομίας, θα ονομαζόταν **καθαρό**. Ισχύει ότι:

$$\text{Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν} = \text{Καθαρό Εγχώριο Προϊόν} + \text{Απόσβεση}$$

Παράδειγμα: Έστω ότι την 1η Ιανουαρίου ενός έτους μια οικονομία διαθέτει 100 μηχανήματα. Κατά τη διάρκεια του έτους 15 μηχανήματα φθείρονται και καταστρέφονται. Επίσης παράγονται νέα μηχανήματα και στο τέλος του έτους ο συνολικός αριθμός μηχανημάτων είναι 120. Στον υπολογισμό του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος θέλουμε να περιλάβουμε ό,τι έχει παραχθεί κατά τη διάρκεια του έτους, επομένως θα μετρήσουμε τόσο τα 20 μηχανήματα που αυξάνουν τις δυνατότητες της οικονομίας

όσο και τα 15 που ήρθαν να αντικαταστήσουν αυτά που έχουν φθαρεί και αποτελούν την απόσβεση. Συγκεκριμένα:

Καθαρό Εγχώριο Προϊόν = 20

Απόσβεση = 15

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν = Καθαρό Εγχώριο Προϊόν + Απόσβεση

Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν = $20 + 15 = 35$

Η **απόσβεση** είναι η μείωση της αξίας των κεφαλαιουχικών στοιχείων μιας οικονομίας που επέρχεται είτε λόγω της παρόδου του χρόνου, είτε λόγω της χρήσης, είτε λόγω της τεχνολογικής απαξίωσης (τεχνολογικά ξεπερασμένα αγαθά). Στην πράξη, όλες οι επιχειρήσεις στο πλαίσιο των λογιστικών τους υποχρεώσεων στο τέλος κάθε έτους υπολογίζουν την απόσβεση του κεφαλαιουχικού τους εξοπλισμού.

Εγχώριο vs Εθνικό

- ▶ Το **Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν** δείχνει το προϊόν που παράγεται εντός της επικράτειας από ημεδαπούς και αλλοδαπούς συντελεστές παραγωγής. Περιλαμβάνει το εισόδημα που δημιουργούν οι αλλοδαποί που ζουν μέσα στη χώρα, αλλά όχι το εισόδημα που παράγουν οι πολίτες της χώρας που ζουν στο εξωτερικό.
- ▶ Το **Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν** δείχνει το προϊόν που παράγεται εντός της επικράτειας μόνο από τους πολίτες της χώρας (ημεδαπούς) και το μέρος του προϊόντος που παράγεται από ημεδαπούς που μένουν στο εξωτερικό. Το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν δεν περιλαμβάνει το προϊόν που παράγουν οι αλλοδαποί εντός της επικράτειας.

Ονομαστικό vs Πραγματικό

4 ■ Η επίδραση της μεταβολής των τιμών στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

■ *Ποιο πρόβλημα δημιουργεί η έκφραση του ΑΕΠ σε χρηματικές μονάδες; Πως μπορούμε να λύσουμε αυτό το πρόβλημα; Να περιγράψετε την έννοια του πραγματικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος.*

Προκειμένου να λυθεί το πρόβλημα της άθροισης ανομοιογενών προϊόντων που παράγονται σε μια οικονομία, τα αντιστοιχίζουμε σε μια χρηματική αξία, ώστε να υπάρχει κοινή μονάδα μέτρησης. Το ΑΕΠ είναι το άθροισμα των χρηματικών αξιών όλων των τελικών αγαθών και των υπηρεσιών που παράγει μια οικονομία σε ένα έτος. Η χρηματική αξία υπολογίζεται με το γινόμενο της τιμής επί την ποσότητα. Επομένως, το ΑΕΠ μεταβάλλεται όταν έχουμε μεταβολή είτε στην τιμή είτε στην ποσότητα των αγαθών. Οι τιμές των αγαθών συνήθως δεν παραμένουν σταθερές διαχρονικά και για τον λόγο αυτό το ΑΕΠ δεν είναι καλό μέτρο της αξίας της συνολικής παραγωγής. Παράδειγμα: Αν οι τιμές διπλασιαστούν, ενώ το προϊόν παραμένει σταθερό, το ΑΕΠ θα διπλασιαστεί. Αυτή η μεταβολή όμως του ΑΕΠ θα αντανakλά τις αυξήσεις των τιμών και όχι την αύξηση του όγκου των αγαθών, που είναι και ο πραγματικός πλούτος της οικονομίας. Πρέπει επομένως να προσαρμόσουμε το ΑΕΠ ώστε να δείχνει τις μεταβολές του προϊόντος και να μην επηρεάζεται από τις μεταβολές της τιμής. Για να υπερβούμε αυτό το πρόβλημα, υπολογίζουμε το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές με τις εξής μεθόδους:

2η μέθοδος: Χρησιμοποιούμε έναν **δείκτη τιμών (ΔΤ)**, ή **αποπληθωριστή τιμών**, για να αφαιρέσουμε την επίδραση των τιμών από το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές. Ο ΔΤ προκύπτει αν διαιρέσουμε τις τιμές κάθε τρέχοντος έτους με τις τιμές του έτους που αυθαίρετα επιλέξαμε ως έτος βάσης.

$$\Delta T_{\text{έτους } t_0} = \frac{P_{\text{τρέχοντος έτους}}}{P_{\text{έτους βάσης}}} \cdot 100$$

Ο ΔΤ εκφράζει τις τιμές κάθε έτους σε σχέση με τις τιμές του έτους βάσης. Ο ΔΤ για το ίδιο το έτος βάσης είναι πάντα 1 ή 100. Έτσι, εάν ο ΔΤ ενός έτους είναι 120, μας πληροφορεί ότι οι τιμές αυξήθηκαν κατά 20% $\left(\frac{120 - 100}{100} \cdot 100 = 20\% \right)$ σε σχέση με το έτος βάσης στο οποίο ισούται με 100. Η μεταβολή του ΔΤ δείχνει τη μεταβολή των τιμών, δηλαδή τον **πληθωρισμό**. Το **ΑΕΠ σε σταθερές τιμές του έτους βάσης**, ή **πραγματικό ΑΕΠ**, προκύπτει αν διαιρέσουμε το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές κάθε έτους με τον αντίστοιχο ΔΤ.

$$ΑΕΠ_{\text{έτους } t \text{ σε σταθερές τιμές } t_0} = \frac{ΑΕΠ_{\text{έτους } t \text{ σε τρέχουσες τιμές}}}{\Delta T_{\text{έτους σε σταθερές τιμές } t_0} (\%)} \cdot 100$$

Εν κατακλείδι, το **ονομαστικό ΑΕΠ** μετρά την αξία της παραγωγής σε τρέχουσες τιμές και η μεταβολή του οφείλεται τόσο στη μεταβολή της ποσότητας όσο και της τιμής.

Το **πραγματικό ΑΕΠ** μετρά την αξία της συνολικής παραγωγής σε τιμές του έτους βάσης. Στο έτος βάσης το ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές ισούται με το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές. Η μεταβολή του ΑΕΠ σε σταθερές τιμές μετρά τις πραγματικές μεταβολές του προϊόντος και γι' αυτό ονομάζεται και πραγματικό ΑΕΠ ή αποπληθωρισμένο. Τα πραγματικά μεγέθη που έχουν προσαρμοστεί στις αποκλίσεις ως προς το επίπεδο τιμών ονομάζονται και **πραγματικοί όγκοι**. Έτσι το πραγματικό ΑΕΠ ονομάζεται και **δείκτης όγκου** του ΑΕΠ.

Μέτρηση του ΑΕΠ

α. ΑΕΠ. Μέθοδος της παραγωγής

Από την πλευρά της παραγωγής το ΑΕΠ υπολογίζεται ως:

(B.1g) = ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε βασικές τιμές)

(D.21) + φόροι στα προϊόντα

(D.31) - επιδοτήσεις στα προϊόντα

(B.1*g) = Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε αγοραίες τιμές

β. ΑΕΠ. Μέθοδος της δαπάνης

Από την πλευρά της δαπάνης το ΑΕΠ υπολογίζεται ως:

- (P.3) + τελική καταναλωτική δαπάνη νοικοκυρών
- + τελική καταναλωτική δαπάνη ΜΚΙΕΝ
- = ιδιωτική τελική καταναλωτική δαπάνη
- + τελική καταναλωτική δαπάνη Γενικής Κυβέρνησης
- = συνολική καταναλωτική δαπάνη
- (P.51) + ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου
- (P.52) + μεταβολές αποθεμάτων
- (P.6) + εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών
- (P.7) - εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών
- (B.1*g) = Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε αγοραίες τιμές**

γ. ΑΕΠ. Η μέθοδος του εισοδήματος

Από την πλευρά του εισοδήματος το ΑΕΠ υπολογίζεται ως:

- (D.1) + αμοιβές εξαρτημένης εργασίας
- (B.2g/B.3g) + ακαθάριστο λειτουργικό πλεόνασμα / μεικτό εισόδημα
- (D.2) + φόροι στην παραγωγή και τις εισαγωγές
- (D.3) - επιδοτήσεις στην παραγωγή
- (B.1*g) = Ακαθάριστο εγχώριο προϊόν σε αγοραίες τιμές**

ΠΗΓΗ:

Σχιστού, Ι., Τακάογλου, Σ., Τζώρτζη, Μ., (2020), Αρχές Οικονομικής Θεωρίας, Αθήνα, Μεταίχμιο.